บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงกิจกรรมพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานใน - โรงพยาบาลศูนย์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ศึกษากิจกรรมที่พยาบาลปฏิบัติในแต่ละด้านทั้ง 4 ด้าน และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างแผนกที่ปฏิบัติงานและประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันกับการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลทั้ง 4 ด้าน ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลในแต่ละด้าน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างประชากรเป็นพยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานในแผนกศัลยกรรม แผนกอายุรกรรม แผนกสูติ-นรีเวชกรรม แผนกกุมารเวชกรรม ของโรงพยาบาลศูนย์แห่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกำหนดใช้ตัวอย่างประชากรร้อยละ 50 ในแต่ละแผนกของแต่ละโรงพยาบาล ทำการสุ่มตัวอย่างประชากรโดยวิธีการสุ่มแบบง่ายได้จำนวนตัวอย่างประชากร 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยการศึกษาและสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลศูนย์ ศึกษาจากคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ ศึกษาจากแหล่งตำราและแหล่งความรู้-อื่น ๆ แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาล ซึ่งเป็นนักวิชาการและนักปฏิบัติการพยาบาล จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงประจักษ์ แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับตัวอย่างประชากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตัวอย่างประชากรที่ต้องการศึกษา จำนวน 12 คน ใช้ผู้สัมภาษณ์ 2 คน แล้วนำผลการสัมภาษณ์มาหาความเที่ยงโดยใช้การวิ-เคราะห์ความแปรปรวนชนิดมีคะแนน 1 จำนวน ใน 1 รายการ ได้ค่าความเที่ยงของผู้สัมภาษณ์เท่ากับ .89 ต่อจากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้กับตัวอย่างประชากรเพื่อการศึกษาครั้งนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของตัวอย่างประชากร

1.1 แผนกที่ปฏิบัติงาน พยาบาลประจำการระดับวิชาชีพส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในแผนกศัลยกรรม คิดเป็นร้อยละ 45.56 รองลงมาปฏิบัติงานในแผนกอายุรกรรม แผนกกุมารเวชกรรม แผนกสูติ-นรีเวชกรรม คิดเป็นร้อยละ 22.22, 18.89 และ 13.33 ตามลำดับ

1.2 ประสบการณ์ทำงาน พยาบาลประจำการระดับวิชาชีพมีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.44 และประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี ร้อยละ 35.56

2. กิจกรรมพยาบาล

2.1 การปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย

2.2.1 กิจกรรมพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพ พบว่าพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพส่วนใหญ่ปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพ และพยาบาลจำนวนมากที่สุด ร้อยละ 86.67 ปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเรื่อง "การดูแลความสะอาดปากและฟันของผู้ป่วย" "การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนขณะอยู่ในโรงพยาบาล" และ "การให้ผู้ป่วยได้ระบายความรู้สึกในวิถีทางที่เหมาะสม"

2.2.2 กิจกรรมพยาบาลด้านการป้องกันโรค พยาบาลประจำการระดับวิชาชีพจำนวนมากที่สุดร้อยละ 83.33 ปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเรื่อง "การกระตุ้นและชักจูงให้ผู้ป่วยและญาติร่วมมือปฏิบัติอย่างถูกต้องในเรื่องการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค และการทำลายเชื้อ" ส่วนพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ 52.22 ปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเรื่อง "การมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการพยาบาลแก่ผู้ป่วยโรคติดเชื้อ"

2.2.3 กิจกรรมพยาบาลด้านการรักษาพยาบาล พยาบาลประจำการระดับวิชาชีพจำนวนมากที่สุดร้อยละ 82.22 ปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเรื่อง "การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากผู้ป่วยอย่างมีระบบ" ส่วนพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ

28.89 ปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเรื่อง "การวางแผนการพยาบาล ตามลำดับความสำคัญของปัญหา"

2.1.4 กิจกรรมพยาบาลด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย พยาบาลประจำการระดับวิชาชีพจำนวนมากที่สุดร้อยละ 82.22 ปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเรื่อง "การกระตุ้นให้ผู้ป่วยช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน" ส่วนพยาบาลจำนวนน้อยที่สุดร้อยละ-21.11 ปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลในเรื่อง "การจัดประสบการณ์เพื่อให้ผู้ป่วยได้แสดงความสามารถและความถนัดให้ปรากฏแก่คนทั่วไป"

2.2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทำงานและแผนกที่ปฏิบัติงานกับการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลทั้ง 4 ด้าน

2.2.1 ประสบการณ์ทำงานของพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2.2 แผนกที่ปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษา-พยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ปัญหาการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาล

2.3.1 ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ปัญหาที่พยาบาลระบุมากครั้งที่สุดคือ "ปริมาณผู้ป่วยมาก" รองลงมาได้แก่ "ปริมาณงานมาก" "ประเมินปัญหาที่แท้จริงของผู้ป่วยไม่ได้" "ไม่เข้าใจเกณฑ์การประเมินภาวะโภชนาการ" และ "ขาดอุปกรณ์และการสนับสนุนจากหน่วยงาน" ตามลำดับ

2.3.2 ด้านการป้องกันโรค ปัญหาที่พยาบาลระบุมีเพียงประการเดียวคือ "สร้างมาตรฐานการพยาบาลไม่ได้เนื่องจากไม่เข้าใจหลักและวิธีการสร้าง"

2.3.3 ด้านการรักษาพยาบาล ปัญหาที่พยาบาลระบุมากครั้งที่สุด คือ "ปริมาณผู้ป่วยมาก" รองลงมาได้แก่ "ปริมาณงานมาก" "ขาดความรู้และทักษะทางการวิเคราะห์ปัญหา" และ "เขียนภาษาไทยไม่ถูกต้อง"

2.3.4 ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย ปัญหาที่พยาบาลระบุมากครั้งที่สุดคือ "ขาดความรู้ความชำนาญทางการสอนและจัดกิจกรรมบำบัดให้แก่ผู้ป่วย" รองลงมาคือ "ขาดความร่วมมือจากผู้ป่วย"

การอภิปรายผลการวิจัย

1. การปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพ

1.1 กิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพ พบว่าพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลในเรื่องต่าง ๆ เป็นจำนวนมากใกล้เคียงกัน และพยาบาลจำนวนมากที่สุดปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลในเรื่อง "การดูแลความสะอาดปากและฟัน" "การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนขณะอยู่โรงพยาบาล" และ "การให้ผู้ป่วยได้ระบายความรู้สึกในวิถีทางที่เหมาะสม" จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าพยาบาลได้ให้ความสำคัญกับงานด้านส่งเสริมสุขภาพเป็นอย่างมาก ดังเช่น มยุรา กาญจนางกูร *(2527:39)* กล่าวว่าพยาบาลมีบทบาทในงานด้านส่งเสริมสุขภาพในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของทีมสุขภาพ ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้รับบริการโดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพควบคู่กับการช่วยเหลือผู้รับบริการให้สามารถปฏิบัติต่อเนื่องด้วยตนเอง ในเรื่องหลักและวิธีปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการติดเชื้อโรคและให้หายขาดจากโรค หลักการอนามัยปากและฟัน หลักและวิธีปฏิบัติเพื่อส่งเสริมสุขภาพจิต กิจกรรมพยาบาลในด้านการส่งเสริมสุขภาพเป็นกิจกรรมที่พยาบาลสามารถปฏิบัติได้ในบทบาทอิสระ โดยต้องใช้ความคิดริเริ่ม ความตั้งใจและตระหนักถึงความสำคัญในการให้บริการด้านสุขภาพที่ดีแก่ประชาชน

1.2 กิจกรรมด้านการป้องกันโรค พบว่าพยาบาลจำนวนมากปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเรื่อง "การกระตุ้นและชักจูงให้ผู้ป่วยและญาติร่วมมือปฏิบัติอย่างถูกต้องในเรื่องการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรคและการทำลายเชื้อโรค" โดยเนื่องมาจากการที่พยาบาลเห็นความจำเป็นในการควบคุมและป้องกันโรคติดเชื้อในโรงพยาบาล การที่ผู้ป่วยและญาติมีความรู้ และ

สามารถดูแลตนเอง ตลอดทั้งร่วมมือในการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค เป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้การรักษาพยาบาลประสพความสำเร็จได้ ผู้ป่วยสามารถหายขาดจากโรคและปลอดภัยจากโรคแทรกซ้อนอื่น ๆ สมศักดิ์ วัฒนศรี *(2527:6)* กล่าวว่าพยาบาลที่ให้การดูแลผู้ป่วยโรคติดเชื้อจะต้องใช้ระบบการแยกผู้ป่วย ต้องสอนและแนะนำผู้ป่วยและญาติให้ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกระบวนการทำลายเชื้อ พยาบาลสามารถใช้เทคนิคการพยาบาลต่าง ๆ ได้ถูกต้อง และทำให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากการติดเชื้อ และจากผลการวิจัยพบว่ามีพยาบาลจำนวนน้อยที่ปฏิบัติกิจกรรมพยาบาล เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการพยาบาลแก่ผู้ป่วยโรคติดเชื้อนั้น เนื่องมาจากการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเป็นเรื่องใหม่ ซับซ้อน ต้องอาศัยเวลาสำหรับพยาบาลประจำการ เพราะต้องใช้ความรู้และทักษะทางการปฏิบัติเป็นอย่างมากที่จะสามารถเขียนมาตรฐานการพยาบาลได้อย่างถูกต้องครบถ้วน สิ่งที่พยาบาลปฏิบัติได้ในปัจจุบัน การมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วยโรคติดเชื้อในหอผู้ป่วย และมีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในแต่ละหน่วยงานตลอดจนการประเมินความรู้ ความสามารถของผู้ป่วย ญาติ ตามคำแนะนำที่ได้รับ ส่วนการสร้างมาตรฐานการพยาบาลนั้น ฝ่ายการพยาบาลของแต่ละโรงพยาบาลจะต้องเป็นผู้นำในการสร้างมาตรฐานการพยาบาลในหน่วยงาน โดยให้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการสร้างมาตรฐานแก่พยาบาลทุกคนในหน่วยงาน พร้อมทั้งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานติดตามการสร้างมาตรฐานการพยาบาล รวบรวมผลการสร้าง ตลอดทั้งสามารถให้คำปรึกษาแนะนำแก่พยาบาลในการสร้างมาตรฐานการพยาบาลได้อย่างถูกต้อง

1.3 กิจกรรมพยาบาลด้านการรักษาพยาบาล พบว่าพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพจำนวนมากที่สุดปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเรื่อง "การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากผู้ป่วยอย่างมีระบบ" อภิปรายได้ว่าการรวบรวมข้อมูลของผู้ป่วยนั้น พยาบาลทุกคนต้องกระทำตั้งแต่ผู้ป่วยเริ่มอยู่โรงพยาบาล โดยพยาบาลรวบรวมสิ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ อาทิสภาพการทำงานของระบบต่าง ๆ ของร่างกาย กิจวัตรประจำวัน ประวัติการเจ็บป่วยในอดีต เพื่อจะค้นหาปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย นำมาเป็นเป้าหมายในการปฏิบัติการพยาบาลที่ถูกต้อง และผลการวิจัยพบว่าพยาบาลจำนวนน้อยปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเรื่อง "การวางแผนการพยาบาล

ตามลำดับความสำคัญของปัญหา" แสดงให้เห็นว่าพยาบาลมิได้นำข้อมูลที่ค้นหาได้จากผู้ป่วยมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยคิดว่าอาจจะเป็นเพราะพยาบาลต้องปฏิบัติงานประจำมาก ต้องดูแลผู้ป่วยจำนวนมากทำให้ไม่มีเวลาเขียนแผนการพยาบาลได้อย่างเต็มที่ ดังเช่น โปป *(Pope 1977:25)* ได้ศึกษาถึงปัญหาการวางแผนการพยาบาลของพยาบาลในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า การที่พยาบาลไม่ได้วางแผนการพยาบาลเนื่องมาจากไม่มีเวลา เกรงว่าจะใช้ภาษาหรือศัพท์ไม่ถูกต้อง และเห็นว่างานประจำที่มีอยู่มีความจำเป็นมากกว่าการวางแผนการพยาบาล นอกจากนั้นเมเยอร์ *(Mayer 1972:3-5)* พบว่าปัญหาในการวางแผนการพยาบาล คือ พยาบาลไม่เข้าใจว่าการวางแผนการพยาบาลคืออะไร และจะใช้ได้อย่างไร ผลการวิจัยทำให้เห็นได้ว่าถึงแม้พยาบาลจะยอมรับว่าการนำกระบวนการพยาบาลมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลนั้นเป็นสิ่งที่ดี แต่เนื่องจากสภาพทางการทำงานในปัจจุบันนั้นไม่เอื้ออำนวยให้พยาบาลปฏิบัติกระบวนการพยาบาลได้ครบถ้วนทุกขั้นตอน ผู้วิจัยเสนอว่าถ้าจะให้การเขียนการวางแผนการพยาบาลเกิดความสำคัญและปฏิบัติได้นั้น พยาบาลจะต้องสร้างแรงจูงใจ สร้างระบบการเขียนแผนการพยาบาลให้เป็นเรื่องที่ง่าย สามารถปฏิบัติได้ผลและเป็นที่ยอมรับ อาจจะเริ่มจากตั้งคณะดำเนินการสร้างแบบฟอร์มสำหรับเขียนแผนการพยาบาล สร้างหลักเกณฑ์ในการเขียนและเสนอวิธีการเขียนแผนการพยาบาล สร้างหลักเกณฑ์ในการเขียนแผนการพยาบาลให้แก่พยาบาลทุกคน หัวหน้าหอผู้ป่วยสามารถเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในระหว่างหัดเขียนแผนการพยาบาล แผนการพยาบาลจะช่วยให้พยาบาลมองเห็นบทบาทของตนเองได้เด่นชัด และยิ่งกว่านั้นจะเป็นการพัฒนาความรู้ส่วนบุคคลของพยาบาล เป็นการกระตุ้นให้พยาบาลเกิดการอ่าน หัดเขียน และศึกษาค้นคว้าความรู้ทางวิชาการอยู่ตลอดเวลา ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อันเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีในวิชาชีพให้ดียิ่งขึ้น

1.4 กิจกรรมด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย พบว่าพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพจำนวนมากที่สุดปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเรื่อง "การกระตุ้นให้ผู้ป่วยช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน" อภิปรายได้ว่าพยาบาลตระหนักว่าการสอนให้ผู้ป่วยช่วยเหลือตนเองนั้นเป็นสิ่งที่จะสนองความพึงพอใจและความต้องการของผู้ป่วยได้ โดยเริ่มจากการฟื้นฟูสมรรถภาพต่าง ๆ

ที่ผู้ป่วยเคยปฏิบัติได้ด้วยตนเอง การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยนั้นพยาบาลสามารถวินิจฉัย วางแผนและปฏิบัติการพยาบาล ตั้งแต่เริ่มดูแลผู้ป่วย คุณภาพการฟื้นฟูสมรรถภาพมิได้ขึ้นอยู่กับการสอนและประคับประคองของพยาบาลแต่เพียงอย่างเดียว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการที่ผู้ป่วยมีความพร้อม มีความตั้งใจและความต้องการที่จะดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพของตนเองด้วย และจากผลการวิจัยที่พบว่าพยาบาลจำนวนน้อยปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเรื่อง "การจัดประสบการณ์ความสามารถและความถนัดให้ปรากฏแก่คนทั่วไป" อธิบายได้ว่าการที่มีพยาบาลจำนวนน้อยได้ปฏิบัติเนื่องมาจากการจัดประสบการณ์ให้ผู้ป่วยได้แสดงความสามารถและความถนัดนั้น จะเริ่มได้เมื่อผู้ป่วยมีความพร้อมทั้งสติ สัมปชัญญะและสภาพร่างกาย นั่นคือผู้ป่วยต้องอยู่ในโรงพยาบาลเป็นเวลานานพอสมควร แต่ตามสภาพของโรงพยาบาลศูนย์จำต้องใช้จำนวนเตียงที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ดังนั้นแพทย์จะจำหน่ายผู้ป่วยเมื่ออาการทุเลาเร็วขึ้น และใช้การประสานงานเพื่อให้การดูแลประคับประคอง โดยการใช้ระบบส่งต่อไปยังสถานบริการสาธารณสุขในท้องถิ่น (เสก อักษรานุเคราะห์ *2528:739*) แต่พบว่าการใช้ระบบส่งต่อยังพบความคลาดเคลื่อนทั้งในด้านการประสานงาน การตอบกลับข้อมูล (สำลี เปลี่ยนบางช้าง *2527:188*) ทำให้การฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ป่วยนั้นเกิดความพิการหรือโรคแทรกซ้อนเกิดขึ้น ทำให้ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลได้อีก

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย กับประสบการณ์ทำงานและแผนกที่ปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลทั้ง 4 ด้าน ไม่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ทำงานและแผนกที่ปฏิบัติงานของพยาบาลแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลทั้ง 4 ด้าน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ทำงานและสถานที่ปฏิบัติงานพยาบาลที่มีประสบการณ์ต่างกัน สถานที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีโอกาสได้ปฏิบัติและไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลเท่า ๆ กัน พยาบาลนั้นไม่ว่าจะอยู่ที่ใดจะต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับมนุษย์ทุกเพศทุกวัย หน้าที่หนึ่งของพยาบาลคือการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อคงไว้และยกระดับสุขภาพอนามัยที่ดีในด้านร่างกายและสังคม ดังเช่น เวอร์จิเนีย แฮน เดอร์สัน (Verginia Handurson) *1973:66)* กล่าวไว้ว่าพยาบาลทุกคนมีหน้าที่ช่วยเหลือบุคคลทั้งยามปกติและยามป่วยใช้ในกิจกรรม

ต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพหรือการส่งเสริมให้หายจากโรค ให้บุคคลกลับเข้าสู่สภาวะช่วยเหลือตนเองได้เร็วที่สุด ดังนั้นหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลจะต้องสามารถผสมผสานการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลและฟื้นฟูสมรรถภาพให้แก่ผู้ป่วยที่อยู่ในความรับผิดชอบ พยาบาลจะต้องมีความเข้าใจ มีความคิดริเริ่ม และตระหนักถึงความสำคัญในการให้บริการสุขภาพที่ดีแก่ประชาชน

3. ปัญหาการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาล

การปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพและด้านการรักษาพยาบาลพบว่าพยาบาลระบุปัญหามากครั้งเช่นเดียวกัน คือ "ปริมาณผู้ป่วยมาก" และ "ปริมาณงานมาก" อภิปรายได้ว่า การที่มีผู้ปฏิบัติงานน้อย จำนวนผู้ป่วยมากก็เป็นสาเหตุอันหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติการพยาบาลด้านการส่งเสริมสุขภาพและการรักษาพยาบาลได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นกิจกรรมพยาบาลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในความรับผิดชอบของพยาบาลยังมีอยู่มากและเป็นการยากที่พยาบาลจะสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ได้อย่างสมบูรณ์ในแต่ละเวรที่ขึ้นปฏิบัติงาน แต่ถ้าพยาบาลสามารถที่จะวิเคราะห์งานเหล่านั้นแล้วแบ่งงานต่าง ๆ ออกเป็นระดับความยากง่าย แบ่งงานระดับง่ายให้ผู้ร่วมทีมการพยาบาลปฏิบัติภายใต้การนิเทศของพยาบาล ก็จะเป็นการช่วยให้พยาบาลสามารถปฏิบัติงานในแต่ละด้านได้ครบถ้วน ครอบคลุมมากขึ้น ดังเช่น อัปเดลลา *(1964:24)* ได้เสนอไว้คือการปฏิบัติการพยาบาลแบ่งได้หลายระดับ ตามความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติได้แก่ ระดับที่ 1 ผู้ปฏิบัติการพยาบาลระดับสูงได้แก่พยาบาลวิชาชีพ ต้องทำการวินิจฉัยการพยาบาลโดยใช้การประสานงานระหว่างแพทย์ ผู้ป่วยและพยาบาล รับผิดชอบการพยาบาลตลอด 24 ชั่วโมง ให้การรักษาพยาบาลตามแนวทางรักษาที่เฉพาะและทั่วไป รวมทั้งการสอนและการฟื้นฟูสมรรถภาพ ระดับที่ 2 ระดับเทคนิคเป็นการปฏิบัติการพยาบาลที่ต้องใช้ทักษะวิธีปฏิบัติทั้งง่ายและซับซ้อน ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ประยุกต์มาใช้ให้สัมพันธ์กับวิธีการปฏิบัติและเครื่องมือต้องอยู่ภายใต้การนิเทศของพยาบาล ระดับที่ 3 ระดับต่ำ เป็นการใช้หลักการพยาบาลพื้นฐานง่าย ๆ มาใช้ในการดูแลผู้ป่วย ซึ่งต้องอยู่ภายใต้การนิเทศของบุคลากรทางการพยาบาลระดับสูงกว่า เช่น พยาบาลวิชาชีพ พยาบาลเทคนิค พยาบาลสามารถแบ่งงานเหล่านี้โดยการมอบหมายงานอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ในแต่ระเวรที่ขึ้นปฏิบัติงาน แต่สิ่งสำคัญที่สุดพยาบาลจะต้องสามารถนิเทศ ควบคุมติดตามผลการปฏิบัติกิจกรรม

พยาบาลเหล่านั้นอยู่ตลอดเวลา เพื่อแก้ปัญหาการปฏิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันเวลา

ปัญหาการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลด้านการป้องกันโรค พบว่าพยาบาลระบุปัญหามากครั้งเพียงประการเดียวคือ "สร้างมาตรฐานการพยาบาลไม่ได้" โดยพยาบาลให้เหตุผลว่าการสร้างมาตรฐานการพยาบาลเป็นสิ่งที่ยากโดยเฉพาะอย่างยิ่งพยาบาลไม่เข้าใจหลักและวิธีการสร้าง จากปัญหานี้เป็นสิ่งที่ช่วยชี้ให้ฝ่ายการพยาบาลต้องหาวิธีการที่จะแก้ไขให้พยาบาลสามารถสร้างมาตรฐานการพยาบาลขึ้นใช้ในหน่วยงานได้ ซึ่งประคอง อินทรสมบัติ *(2527:779)* กล่าวว่า การสร้างมาตรฐานการพยาบาลได้มาจากการวางแผนการพยาบาลผู้ป่วยกลุ่มที่มีปัญหาเช่นเดียวกันหรือมีปัญหาที่คล้ายคลึงกัน และกำหนดวัตถุประสงค์กิจกรรมพยาบาล กระบวนการปฏิบัติการพยาบาล และกำหนดเกณฑ์ในการวัดพฤติกรรมของผู้ป่วยที่แสดงผลสัมฤทธิ์ของการพยาบาลและนำแผนการพยาบาลเหล่านี้มาตรวจสอบและทดลองใช้ ฮอย และรอบบินส์ *(1979:119)* กล่าวว่าสิ่งที่จะช่วยให้การสร้างมาตรฐานการพยาบาลสำเร็จลงได้ ขึ้นอยู่กับการจัดระบบการพยาบาล จำนวนบุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีเพียงพอเหมาะสมกับลักษณะงานและลักษณะผู้ป่วย พยาบาลมีขวัญกำลังใจ ความต้องการและมีแรงจูงใจ ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานในการดำเนินการสร้างมาตรฐานการพยาบาล

ปัญหาการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลด้านฟื้นฟูสมรรถภาพ พบว่าพยาบาลระบุปัญหามากครั้งที่สุดคือ พยาบาลขาดความรู้ ความชำนาญทางการสอนและจัดกิจกรรมบำบัดให้แก่ผู้ป่วย ผู้วิจัยคิดว่า พยาบาลอาจจะคิดว่าการจัดกิจกรรมบำบัดนั้น เป็นการช่วยเหลือในการฝึกทักษะทางร่างกายเท่านั้น ซึ่งกิจกรรมฝึกทักษะนั้นพยาบาลต้องอาศัยการประสานการดูแลรักษาให้สอดคล้องกับแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพของแพทย์ นักกายภาพบำบัด (เสก อักษรานุเคราะห์ *2528:739)* แต่การจัดกิจกรรมบำบัดทางด้านจิตใจ พยาบาลสามารถปฏิบัติได้ในบทบาทอิสระ เช่น ให้การพูดคุย เปิดวิทยุให้ฟัง จัดดอกไม้ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ไม่ต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญพิเศษเพียงแต่พยาบาลมีความเข้าใจ ตระหนักเห็นความสำคัญของการฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลและพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ควรกระตุ้นและส่งเสริมให้พยาบาลประจำการเขียนแผนการพยาบาลผู้ป่วยตั้งแต่แรกรับผู้ป่วยเข้าสู่โรงพยาบาล เพราะการวางแผนการพยาบาลจะช่วยกำหนดทิศทางการปฏิบัติการพยาบาล ทำให้พยาบาลรวบรวมข้อมูลผู้ป่วย วินิจฉัยการพยาบาล ตลอดทั้งประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลของตนได้ ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลหรือหัวหน้าหอผู้ป่วยจะต้องสามารถเป็นที่ปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะในการวางแผนการพยาบาลผู้ป่วยของพยาบาลได้เป็นอย่างดีก็จะช่วยให้พยาบาลมีความมั่นใจและมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาลและพยาบาลในระดับต่าง ๆ ควรร่วมมือกันสร้างมาตรฐานการพยาบาลเชิงโครงสร้าง มาตรฐานเชิงกระบวนการและมาตรฐานเชิงผลลัพธ์ขึ้นในหน่วยงานของตน เพื่อเป็นแนวทางจัดระบบการพยาบาล และช่วยกำหนดแนวทางในการปฏิบัติการพยาบาล ทำให้พยาบาลปฏิบัติการพยาบาลอย่างมีหลักการมากยิ่งขึ้น

3. การปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย ส่วนหนึ่งพยาบาลสามารถกระทำได้ในบทบาทอิสระ เช่น การฟื้นฟูสภาพทางจิตใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่พยาบาลควรให้ความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญการปฏิบัติการพยาบาลหลายประการที่พยาบาลปฏิบัติโดยไม่ต้องใช้ความชำนาญพิเศษ เช่น การพูดคุยกับผู้ป่วย การเล่นเกมส์ อ่านหนังสือให้ผู้ป่วยฟัง การจัดสันทนาการ พยาบาลสามารถกำหนดการปฏิบัติการพยาบาลเหล่านี้ไว้ในแผนการพยาบาล และส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องก็สามารถให้การฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้ป่วยได้

4. ผู้บริหารงานในโรงพยาบาล และในชุมชนควรสร้างความรู้และความเข้าใจเรื่องการใช้ระบบส่งต่อ (Referral system) ให้แก่ประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนใช้บริการสาธารณสุขในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ก็จะช่วยลดปัญหาที่ผู้ป่วยเข้าโรงพยาบาลศูนย์ โดยไม่ผ่านระบบส่งต่อ และลดปัญหาปริมาณผู้ป่วยที่มีมากในโรงพยาบาลศูนย์ได้

5. ผู้บริหารฝ่ายการพยาบาล ควรส่งเสริมให้มีการวิเคราะห์งานในหน่วยงานอยู่เสมอ ทั้งในด้านการจัดบริการพยาบาลและอัตรากำลังบุคลากร เพื่อจะได้นำไปวางแผนจัดอัตรากำลังบุคลากรให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้การรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีอื่น ๆ มาประกอบกับการสัมภาษณ์ เช่น ใช้การสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาล จะทำให้ผลการวิจัยครอบคลุมการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาถึงกิจกรรมพยาบาลของพยาบาลประจำการระดับวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์ภาคอื่น ๆ ด้วย

3. ควรศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลทั้ง 4 ด้าน จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของการพยาบาลมากขึ้น